

DUALITAT DE SENSACIONS

Avui, dia 24 de novembre, tindrè l'honor de presentar a la llibreria La Impossible el nou llibre de relats de Damià Bardera, *Nens de llet*. Em fa molta il·lusió. El curs passat vaig prendre la decisió de treballar a classe, en el marc de l'assignatura de Corrents i Autors Coetanis que imparteixo a la UB, un altre dels reculls de Bardera, *Els homes del sac*. L'experiència resultà interessantíssima. Els alumnes van reaccionar molt intensament davant d'una proposta que els va resultar absolutament inesperada i anòmala. L'originalitat i la singularitat de les històries barderianes els van deixar, literalment, K.O. Sort en vam tenir que l'autor va poder visitar-nos a classe i comentar directament la seva obra amb els estudiants.

Damià Bardera (Viladamat, 1982) és escriptor i assagista. Doctor en Filosofia per la Universitat de Girona, aquesta és la ciutat on viu i treballa. Els títols que ha publicat fins ara a l'Editorial El Cep i la Nansa són els següents: *Contes de propina*, *I alguns contes per llegir-los d'amagat*, *Fauna animal*, *Els homes del sac*, *Els nens del sac*, *Viladelsac* i *Nens de llet*. Em consta que l'editorial n'està molt orgullosa. Han fet una decidida aposta per publicar el conjunt del corpus literari de Bardera, al qual consideren un escriptor de raça, amb una veu pròpia molt potent, que paga la pena resseguir, promoure i potenciar.

Hi estic totalment d'acord. Per a mi, Damià Bardera també va representar, en el seu moment, un descobriment insòlit. M'hi vaig enganxar, admirada de la desinhibició, de la capacitat de trencar-nos l'automatisme perceptiu i de la dimensió antropològica, sociològica i fins i tot ontològica que els seus relats –sovint molt breus i aparentment senzills– traspuen. Com diu Antoni Munné-

Jordà al pròleg que ha fet a *Nens de llet*, les històries de Bardera són *com un cop de roc llançat amb massa traça*.

Entrar en l'escriptura de Damià Bardera és entrar en un univers únic, de difícil definició: enteranyinat, excessiu, sense pèls a la llengua, estrany, fragmentat, dolorós, sorprenent, agressiu, dur, brut, salvatge, ple de jocs d'opòsits. L'ètica i l'estètica hi juguen un paper cabdal, però no resulta fàcil escatir on podem col·locar-hi els límits, on és que les oposicions hi tenen una frontera. Perquè les propostes barderianes conjuminen el local i l'universal, l'infantil i l'adult, l'amoral i l'ètic, la tendresa i la crueltat, la veritat i la mentida. Hi ha una referència constant en aquests *Nens de llet*, però també en *Els homes del sac*, a la infantesa i al seu imaginari, individual i col·lectiu. Bardera es complau en desmitificar, amputar, transgredir, reinventar, transformar i capgirar tot allò que, si més no en el nostre món occidental, tots nosaltres hem mamat i integrat des que vam abandonar l'úter matern. Antoni Munné-Jordà diu que aquests *Nens de llet* són alhora poètics i mutilats, com *La vaca cega* de Maragall. I crec que l'encerta molt. El recull conté ambdues coses, la poesia i la bellesa, fins i tot allò que podem titllar d'entranyable i preciós, absolutament barrejat amb la "mutilació" més bestial i corprenedora, a voltes gairebé insultant o, segur que per a molts, força inintel·ligible.

Quan parlo de "mutilació", quan en parla Munné-Jordà, ho fem en un sentit figurat, perquè moltes històries són ambigües, escapçades, s'acaben en sec, però també ho faig, ho fa, en un sentit literal: Bardera mutila i desmembra un bon nombre dels seus personatges. Talla dits, mans, braços, arrenca parts dels cossos, arrabassa, posa i treu. Dic "posa" perquè cus i recús més d'una vegada els seus personatges (tenim taxidermistes, gats dissecats, nines i ninots quasi humans, marits i fills de drap amb costures explícites). Dic "treu" perquè, com he avançat, també els amputa, talla, mutila, arrenca i desmembra sense cap mirament.

Els contes i les rondalles tradicionals són molt presents en el recull: La caputxeta, les set cabretes, els tres porquets, la Blancaneu, la Ventafocs, Peter Pan... També ho són molts dels personatges que marquen el nostre ampli bagatge de ficció: dinosaures, pirates, homes-llop, fades, pallassos, domadors de lleons, princeses, prínceps, vampirs. Però no hi ha res banal, no hi ha res que no ens faci reflexionar.

El més sorprenent de l'univers Bardera és la dualitat de sensacions que aconseguix despertar en la majoria de lectors, almenys això penso. Quan el llegim, ens sentim seduïts i fastiguejats a parts iguals. Volem tirar endavant, però ens fa por allò que hi trobarem. Hi ha molt dolor, molta crítica, molta observació de la nostra societat en els relats barderians. L'autor va del particular al general i del general al particular amb una facilitat esfereïdora, però, alhora, si provem de trobar un fil conductor en aquests relats estrafets i aspres, tal vegada en podrem identificar un: la incidència del món adult en els infants. Adults que mutilen i amputen, naturalment. La incomprensió dels *nens de llet* envers allò que els envolta és lògica; la seva dificultat per establir els límits ètics, també. Perquè els adults no oferim gaire coses bones ni edificants. És clar que també ens van mutilar un dia. Els adults també vam ser *nens de llet*.

Per acabar, després que la ressenya d'aquest recull sigui el més difícil que he intentat fer darrerament, vull significar un detall. M'ha semblat que *nens de llet* conté més finals moderadament feliços que *els homes del sac*. Una certa reconciliació amb l'univers, una certa tolerància. Com apunta Munné-Jordà en el magnífic pròleg: *I és cert que n'hi ha que acaben explícitament malament, com el de la muntanya. Però, a la seva manera, molts dels personatges se'n surten. I fins i tot trobarem contes amb final positiu...* També afegeix: *Però sovint els contes no necessiten cap desllorigador ni positiu ni negatiu... perquè (Bardera) allò que vol és aprofundir la qüestió i que ens hi endinsem fins el fons.*

Doncs això, llegiu el llibre i jutgeu vosaltres. Us garanteixo que, després de fer-ho, ja no sereu les mateixes persones. Com he dit en altres ocasions, ¿podem demanar res millor a la literatura?

Vinga, que us espero aquesta tarda. A La Impossible a les 19:30/19:45. No tingueu mandra, que ja no plou. I poso falta.